

JÓ GYAKORLATOK CSONGRÁDRÓL

Varga Júlia
főépítész

„Rádöbbsentem, hogy nem ismerem a madarakat. Nem azt mondom, hogy nem tudom, melyik a fecske, a cinke vagy a gólya. Csupán annyit állítok, hogy ha leereszkedik a házam udvarára vagy megszólal valamelyik fán egy madár, gyakran gondban vagyok, mert nem vagy nehezen tudom azonosítani. Meresztgetem a szemem, nézem a tollát, a csőrét, hallgatom a hangját, figyelem a röptét, amikor tovaszáll, és szaladok be a házba, kapom elő a madaras könyvet...

Hadilábon állok tehát az ornitológiával. Pedig én ezeket a madarakat, amelyek elém kerülnek, nem most látom először. Hiszen itt nőttem fel, ezen a tájon, ezek a madarak vettek körül. Illetve ezeknél több, ezeknek a fajtáknak a többszöröse, mert gyermekkoromban, ezt bizonyosan tudom, sokkal több madár élt errefelé...De most nem a természeti környezet, a bioszféra halódása, a fajta sokféleség azóta bekövetkezett megszűnése miatt kesergek. Sőt egyáltalán nem áll szándékomban siratni azt, ami volt, de már nincsen. Éppen ellenkezőleg, ezúttal örvendezni akarok, és pedig annak, ami még van, hogy még annyi is van, amennyi van. Függetlenül attól, hogy milyen ornitológus vagyok, meg hogy milyen rendbe, osztályba sorolható a kis vagy nagyobbacska, az éneklő vagy éppen recsegő eleven repülő szerkezet, amelynek magyarban közkeletűen madár a neve, és jelenléte kiapadhatatlan öröm forrása számomra.

Páran közülük itt maradnak télire is, és ez jó, hiszen nincsen annál egy zimankós téli reggelen biztatóbb, reménykeltőbb, tavaszra gondoltatóbb, mint amikor a kékfejű vagy a széncinkék a feltöltött etető körül pityegnek. De éghajlásunk alatt a madarak igazi évszaka mégis csak a nyár, amikor bőven van táplálék, és a visszatértekkel együtt szerelembe esnek, fészket építenek, tojnak, költenek, fiókákat nevelnek, igazi, teljes életet élnek.

Szent Ferenc testvérkéinek nevezte a madarakat, és beszélt hozzájuk. Én csak nézem és hallgatom őket. És ez a barátposzáta esetében szinte boldogság. Olyannyira, hogy mióta felfigyeltem rá, nem szeretnék olyan világban élni, amelyben nincsen barátposzáta. Igaz olyanban sem, amelyben nincsen semmilyen madár. (Oravecz Imre: Szent Ferenc testvérkéi / Egy hegy megy)“



A Csongrádi kistérség a Dél-Tisza-völgy, a Kiskunsági-löszöshát és a Pilisi-Alpári-homokhát kistájához tartozik: keleti része a Tisza völgye, nyugati része a Kiskunsági hát, ÉNY-i csücske pedig a homokhát. Közigazgatásilag a Dél-Alföldi Régióban, Csongrád-Csanád Vármegyében, annak északnyugati részén található. A Tisza magyarországi szakaszának alsó folyásánál - Budapesttől 109 km-re, Szegedtől 38 km-re –, Bács-Kiskun és Jász-Nagykun-Szolnok megyék találkozásánál helyezkedik el. A kistérséget keletről a Tisza, illetve a Szentesi kistérség, délről a Kisteleki kistérség, nyugatról a Kiskunfélegyházi kistérség és északról a Kunszentmárton-Tiszaföldvári kistérség határolja.

Csongrád a kistérség székhely települése, **a vizek és a parkok városa.** Csongrád a **Nagyalföld déli részén,** közvetlenül a **Tisza és a Hármas-Körös összefolyásánál fekszik.** A város az E-5-ös útról a 451-es úton Kiskunfélegyháza felől, valamint Szentes felől szintén a 451-es úton, továbbá Szeged (Felgyő), Csépa és Tiszaalpár felől is megközelíthető, vasúton pedig Kiskunfélegyháza és Szentes felől a 147-es számú vasútvonalon érhető el. Csongrádot Tiszai átkelőhely, híd köti össze Szentessel, valamint pontonhíd Csé pával.

Külső területe 16.338 hektár, központi belterülete 965 hektár egyéb belterülete (Csongrád-Bokros a várostól 11 km) 86 hektár. A várost elszórtan tanyás ingatlanok veszik körül.

A 2024.01.01. adatok alapján Csongrád területe 173.89km², népessége 15945fő.

3.2 Táj- és természeti értékek

Három kistáj határán fekszik Csongrád városa. Csongrád körül az alföldi táj majd' minden szépsége, értéke megtalálható:

- 2 folyó találkozása;
- holtágak;
- szikes tavak;
- szikes pusztai táj.

A történeti szőlőtermesztés az Öreghegyen több évszázadra nyúlik vissza. A Tisza és a Körös vidék kiterjedt árterei, a löszös hát mélyfekvésű térszíneinek vizekben gazdag tájai, szikesei még ma is őrzik jellegzetességüket a

folyószabályozások és a csatornázások ellenére is.

A külterületeken kiterjedt alföldi tanyahálózat található.

Csongrád természeti táji értékekben gazdag. A város beépített területét természetközeli területek is határolják, melyek az Élő- és Holt-Tisza Natura 2000 területei, és egyben tájképvédelmi területek is. Országos jelentőségű természetvédelmi terület a városközponttól 8 km-re dél-nyugatra elterülő, 485 hektár nagyságú Kónya-szék, a szikes pusztai táj ékessége. A Duna-Tisza közti Hátság északkeleti kistáján a Kiskunsági-löszösháton a lankás löszbuckák között időszakosan vízzel borított szikes laposok egyike 1998-ban került országos védelem alá a veszélyeztetett madárfajok és a változatos növénytakaságok megőrzésére. A csapadékosabb időszakokban vízzel telt laposokat ellepik a parti madarak népes csapatai, télen pedig gyakori vendég a vadászó egerész- és gatyásölyv. Országos védelemre tervezett terület a Kiskunsági Nemzeti Park részeként Bokros-puszta.

Ex-lege védett természeti értékek közül Csongrádon öt kunhalom található. A régészeti adatszolgáltatás szerint ezeket kiegészíti még 5 halom. Védett forrás a Bokrosi-forráscsoport, védett láp a Bokrosi-Holt Tisza. Védett szikes tavak a Kis Sós-tó, a bokrosi Névtelen szikes-tó és a Kis-Szállás pusztai Névtelen szikes-tavak.

Helyi természetvédelmi terület a Csongrád Nagyrét, a Bartók-rét üde lápi és szikes élőhelyei, a Keselyes-dűlő homokbányája – lápi és gyurgyalag élőhely.

22. Körös-torok



23. Szikes puszta



24. Kónya-szék



Csongrád-Bokrosi Sós-tavak Ramsari terület, nemzetközi jelentőségű vizes élőhely, a vonuló, táplálkozó és fészkelő madártömegeknek szárazföldi, mini „tengerpartokat” idéző, vonzó élőhelyek.

25. Pusztai táj









**CSONGRÁD VÁROS
TELEPÜLÉSKÉPI RENDELETE**
46/2022. (XII.16.) önk. rendelet

**TÁJ ÉS TELEPÜLÉSKÉPI
SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEK**

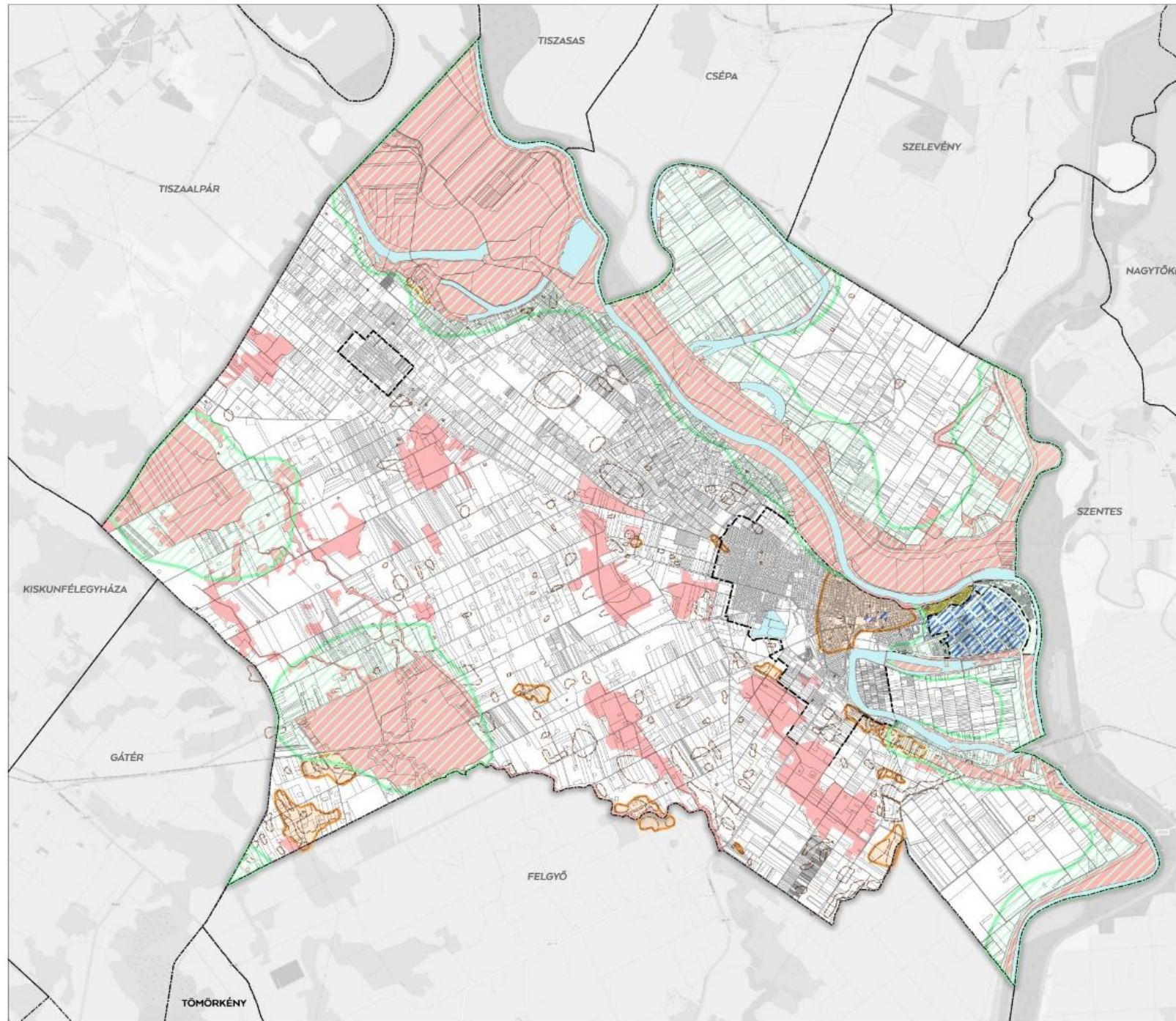
7. MELLÉKLET

JELMAGYARÁZAT

-  Természetvédelmi oltalom alatt álló területek
-  Tájképvédelmi övezet
-  Régészeti lelőhelyek
-  Régészeti érdekű területek
-  Műemléki környezet
-  Műemléki jelentőségű terület

Alaptérképi elemek

-  Telekhatár
-  Belterület határa



Jogszabályi hivatkozások:

- Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 42/1995.(XII.15.) önkormányzati rendelete
Egyes helyi természeti területek védetté nyilvánításáról

- Csongrád Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2022. (II. 25.) önkormányzati rendelete
A Bartók-rét (Ibolyás) - Keselyes-dűlő helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról

A területek természeti értékeinek feltárását, digitális rögzítését, a védetté nyilvánítási javaslat és a kezelési terv összeállítását a terület tulajdonosaival történt előzetes egyeztetéssel a Környezet-és Természetvédők Csongrád Városi Egyesülete végezte.

- Csongrád Város Képviselő-testületének 56/2016.(XII.23.) önkormányzati rendelete
A zöldterületek és a fás szárú növények védelmének helyi szabályairól

Jogszabályi hivatkozások:

- **Csongrád Város Önkormányzata Képviselőtestületének 239/2022 (XII. 15.) önkormányzati határozata – Településszerkezeti Terv**

1.3. Tájrendezés és természetvédelem

1.4. Zöldfelületi rendszer

- **Csongrád Város Önkormányzata Képviselő testületének 46/2022. (XII.16.) önkormányzati rendelete Csongrád Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről**

VI. Fejezet : Természeti értékek védelme és környezetvédelem

- **Csongrád Város Önkormányzata Képviselő testületének 47/2022. (XII.16.) önkormányzati rendelete Csongrád város településképe védelmének helyi szabályairól – településkép minőségi formálására előírások**

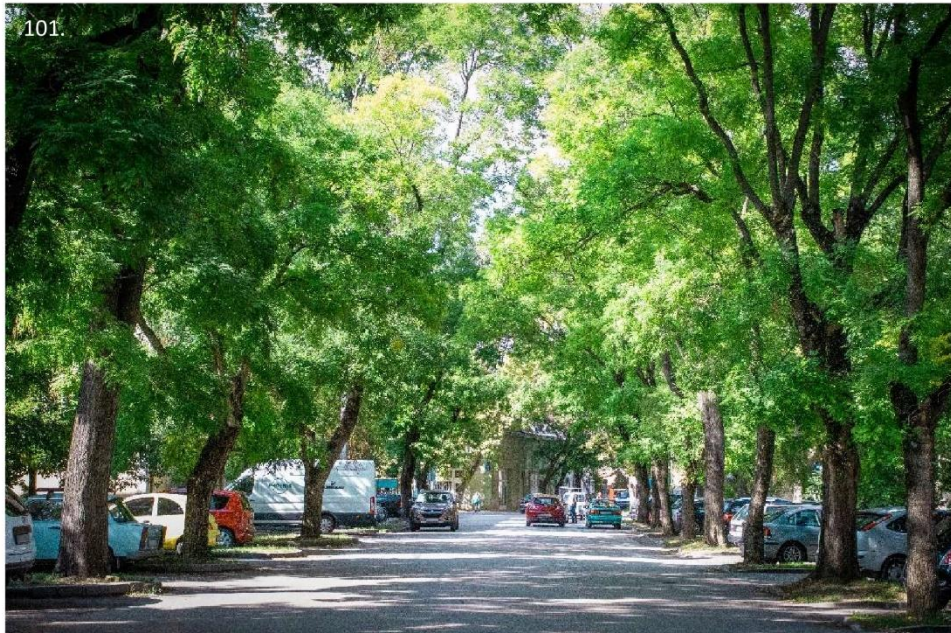
8. Melléklet – Nem ültethető növényfajok jegyzéke

9. Melléklet – Ültetésre ajánlott, a termőhelyi adottságoknak megfelelő, tájhonos fás szárú növényfajok

- **Csongrád Város településképi arculati kézikönyve**

Településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások – általános ajánlások:

közterületek, utcák és zöldfelületek, kertek, előkertek



KÖZTERÜLETEK, UTCÁK

- A közterületi zöldfelületeken lévő fasorokat gondozzuk! Fa kipusztulása esetén azonos fajjal pótoljuk!
- A közterületi zóldsávok fenntartására törekedjünk! Tervezzük meg a gondozásukat is!
- A zóldsávban telepítsünk fasorokat és/vagy cserjefoltokat!
- Legalább utcaszakaszonként azonos fajtát telepítsünk! Ha már van egy utcaszakaszon meglévő fasor, azt az utca további részein is alakítsuk ki!
- A zöldfelületeken magas díszítő értékű, de alacsony fenntartási igényű, ökológikus növénykiültetéseket valósítsunk meg!
- Közterületi önkéntes faültetés esetén egyeztessünk és kérjünk segítséget a Polgármesteri Hivataltól!
- Közterületi zöldfelületet önkényesen ne burkoljunk le, csak a bejáráshoz szükséges legkisebb zöldfelületet vegyük igénybe!
- Törekedjünk a távközlési és villanyvezetékek földalatti vezetésére!



ZÖLDFELÜLETEK, KERTEK, ELŐKERTEK

- Az épületek udvarait alakítsuk ki igényesen és tartsuk rendben!
- Burkolatokat csak a legszükségesebb helyeken, kiselemes, vízáteresztő kivitelezéssel alakítsunk ki!
- A kertekben alkalmazzunk többszintes növényállományt! A gyeppel együtt az ehető termésű cserjék és gyümölcsfák is kapjanak helyet!
- Elsősorban a belterületen, lakóterületi magánterületen a 3,0 m-nél magasabbra nem növekvő cserjéket legalább 1,0 m-re, a 3,0 m-nél magasabbra növekvő cserjéket és fákat legalább 3,0 m-re javasolt ültetni a kerítéssel elválasztott telek határától! De a fás szárú növényfajok növekedésére tekintettel szükséges megválasztani az ültetési távolságokat, konzultálva a szomszédokkal!
- Meglévő fa sorsa külön eljárásban (birtokvédelem, birtokper) rendezhető!
- A zöldfelületeket intenzív gondozásban részesítsük! Gyűjtsük az esővizet és azzal locsoljunk!
- Kerüljük az idegenhonos, invazív (erőszakosan terjedő) növényfajok alkalmazását!
- A kerti kisarchitektúrák (pl.: öntöző-, világító rendszerek, kerti díszítő elemek) építésénél és egyéb felületképzések esetén törekedjünk a helyi hagyományos anyaghasználatra! Kerüljük a díszkavicsok és színezett egyéb, a hagyományostól idegen anyagok használatát!
- Kerti bútoraink készüljenek természetes anyagokból, kerüljük a műanyagok használatát!
- **Helyezzünk el madarak és denevérek számára odúkat és madáretetőt, itatót a jó társaság kedvéért! A fecskéfészkeket óvjuk! Repülő barátaink kiváló szünyogvadászok!**



Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület (806 ha)

- A terület Tisza bal parti része egyben NATURA2000 terület is (különleges madárvédelmi és különleges természetmegőrzési terület).
- A területen a Környezet-és Természetvédők Csongrád Városi Egyesülete eddig 129 védett állat és növény fajt tárt fel. A **védett fajok közül 95 faj madár** - közöttük 20 faj fokozottan védett (rétisas, bakcsó, bölömbika, kis kócsag, nagy kócsag, fekete gólya, **fehér gólya**, kanalasgém, fattyúszerkő, gyöngybagoly, gyurgyalag, haris, kormos szerkő, kuvik, nagy goda, piros lábú cankó, pocgém, rétisas, vörös gém, gólyatöcs). A többi védett faj közé emlősök, hüllők, kételtűek, rovarok és növények tartoznak.
- **Köröszugi túraútvonalon** a Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület természeti és kultúrtörténeti értékeit ismerhetik meg az ide látogatók. A túraútvonal teljes hossza 26,7 km, amelyhez 1 kiinduló állomás és 6 pihenőhely tartozik. A pihenőhelyeken információs táblák kerültek kihelyezésre, mely jól szolgálja a természeti értékek, többek között a védett és fokozottan védett madárfajok bemutatását a túrázóknak.







Bartók-rét (Ibolyás) – Keselyes-dűlő helyi jelentőségű védett természeti terület (38 9667 ha)

- A **Bartók-rét** – és különösen annak északi Ibolyásra eső része - botanikai, élőhelyi különlegessége miatt a Csongrádi „Csodarét” elnevezést is kiérdemli, üde lápi és szikes élőhelyeivel.
- **Keselyes-dűlő** felhagyott motocrosspályaként használt homokbányája szintén figyelemre méltó természetvédelmi szempontból.

Legfontosabb zoológiai értéke a 0322/65 hrsz-on és a 0322/66 hrsz. keleti-északkeleti részén költő egyéb Európai Közösség területén előforduló egyéb költő, vonuló madarak sorolt, fokozottan védett **gyurgyalag**. (A gyurgyalagok költési ideje alatt májustól július közepéig tilos motorozni!)

Ezen felül Csongrád városában ex lege védett terület is van, az Aranyszigeti Holt-Tisza keleti nádas-mocsaras része különösen gazdag madárfajokban – itt fészkel és költ a barna rétihéja is.







- **Csongrád város belterületén** (parkok, óvodák, általános és középiskolák, lakossági magánházak kertje) összesen 75 db odú, 105 db etető, műfecskefészek 35 db, 5 db gólyafészek emelő van kihelyezve. Ebből a csongrádi óvodákban 23 db odú, 19 db etető, 2 db itató, 3 db műfészek, 1 db ismeretterjesztő tábla. A csongrádi általános és középiskolákban 13 db odú, 13 db etető, 2 db műfészek van kihelyezve. A csongrádi intézményekben és a hozzájuk tartozó területeken 9 db odú és 11 db etető van kihelyezve.
- **Csongrád város külterületén** 30 db odú, 12 vércse láda van kihelyezve.
- A fenti eszközök és Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Területen lévő tanösvény folyamatos karbantartásáról a **Csongrád Városi Önkormányzat Városellátó Intézménye** gondoskodik. A magánházakban pedig a tulajdonosok ellenőrzik és tartják karban az eszközöket.
- A **Szentháromság téri madárbarát kertben** a Környezet és Természetvédők Csongrád Városi Egyesülete általános és középiskolás tanulók, pedagógusok bevonásával rendszeresen gondoskodtak a téli madáretetésről az időjáráshoz alkalmazkodva.





Az év madárbarát települése
2024



Csongrád város 2024-ben nyerte el 28 pályázó település közül az **Év Madárbarát Települése** címet, amelyet a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület hirdetett meg.

Pályázati támogatás:

- Mintakert tábla (2 db) és tartószerkezet;
- Mintakert eszköz, tábla (15 db): A-odú, B-odú, C-odú, D-odú, Denevér-odú, Fecskefészek 2 db, Fecskepelenka 1 db, Madáritató, Ablaketető, Tálcsás etető, Faleveles etető, Dúcetető vagy Önetető, Békavár, Darázsgarázs és a megfelelő eszközök, tartóoszlopok.
- Madárbarátok nagykönyve;
- Madármegfigyelők kézikönyve.

A **madárbarát tanösvény átadására** hivatalosan **2025. május 20-án került sor** a csongrádi Szentháromság parkban, mely városunk központi parkja és **madárbarát kertje**. A madárbarát tanösvény kialakítása, valamint az eszközök kihelyezése önkéntesek segítségével valósult meg a madárbarát kertben.

A cél, hogy a lakosság és a tanulóifjúság ismerje meg a különböző eszközöket és ötleteket szerezzenek azok házi elkészítéséhez és kihelyezéséhez.



MADÁRBARÁT KERT

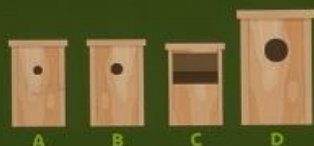
LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

A fenntartó az Agrárminisztérium önkormányzati feladatrendszerében megvalósuló "Madárbarát kertek" című program keretében az MME az "Éves lépésről lépésre" projekt keretében készült.

AGÁRSZAKTUDÁS

A MADARAK KÖLTÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Mesterséges odúk



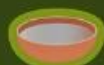
Fészekanyagok kihelyezése



Fecskéknek sárgyűjtőhely kialakítása



A MADARAK TÉLI ETETÉSE ÉS EGÉSZ ÉVES ITATÁSA



Cserélje naponta az itató vizét télen-nyáron!



olajos magvak



cinkegolyó



alma



napraforgó



apró magvak



popcorn



rizs



tészta



chips



kenyér

MADÁRBARÁT NÖVÉNY-TELEPÍTÉS, KERTGONDOZÁS:

A természetes élőhelyeket leginkább felüdülő növényzet telepítése. Változatos összetételű, hazánkban őshonos fajok választása: Pl: galagonya, magyal, bodra,ogyoró, gyümölcsfák. Bokrok és fák megfelelő metszése, az avarréteg meghagyása búvóhelyet és táplálékot nyújt a madaraknak.



A madárbarát kert kialakításához bővebb információ: mme.hu

A madárbarát kert eszközeit az MME boltjában is megvásárolhatja: mmebolt.hu

Csatlakozzon Ön is az MME Madárbarát Kert programjához!



madarbaratkert@mme.hu



MADÁRBARÁT KALENDÁRIUM

JANUÁR	FEBRUÁR	MÁRCIUS	ÁPRILIS	MÁJUS	JÚNIUS	JÚLIUS	AUGUSZTUS	SZEPTEMBER	OKTÓBER	NOVEMBER	DECEMBER
etetés, itatás	etetés, fecskeműfészkek kihelyezése, odúk helyezés, odúmozgatás, fecskepelenka felcserelése, tisztítás, itatás	etetés, szőlőszőlő vége, fészekanyagok kihelyezése, itatás	sárgyűjtőhely fecskéknek, odú ellenőrzés, itatás	sárgyűjtőhely fecskéknek, odú ellenőrzés, itatás	etetés, aduellenőrzések	itatás, odúellenőrzések	madárbarát kert felújítás, itatás	odúellenőrzés, itatás	madárbarát növénytelepítés, itatás	téli madárbarát kert felújítás, itatás	téli madárbarát kert felújítás, itatás

Hozdink madárbarát kertet támogatható adományokkal és adóinkat 1%-al! - Fenntartószámunk: 1752004-2001025 - Adószámunk: 1900243-2-43



MADÁRBARÁT KERT

Itt a kék nyári fecske, nagy fekete, vörösbarna és fekete, fehér legyezős madarak élnek.



„D” TÍPUSÚ ODÚ

SEREGÉLY
FÜLESKUVIK
SZARLAKÓTA
BŐRSZANKA

ELHELYEZÉS: fára, nagyobb bokorra, oszlopra, épületre
KIHELYEZÉSI MAGASSÁG: 2-3 (4-5) m



DŰCETETŐ

MÉSZLÓVÁGÓ
KÉK CINEGE
ZÖLDIKE
FENYŐFINTY

VENDÉGEK: cinegék, rigók, vörösbegy, ákórszem, verebek, pintyek
ELHELYEZÉS: 1,5-2 m magas lábazaton



MACSKABAGOLYODÓ

MACSKABAGY

ELHELYEZÉS: vastagabb fára, amíg a bitorra elgőgöl
KIHELYEZÉSI MAGASSÁG: ~6 m



**MÉHECSKEHOTEL
(DARÁZSGARÁZS)**



KÉKFEJŰ FALIMÉH

ELHELYEZÉS: virágágyásba,
virágláda mellé az ablakpárkányra
KIHELYEZÉSI MAGASSÁG: 0,5 m-től
akár több emelet magasságba
VENDEGEK: Magányosan élő, szelíd,
nem támadékony beporzó rovarok



MADÁRITATÓ



VÖRÖSBŐV CISCISÓRKE
BARÁTPOSSZÁTA SZAKÓ

VENDEGEK: a kelet összes madára,
kiseimlősök, hüllők, rovarok
ELHELYEZÉS: talajra, fatuskóra,
ablakpárkányra, tolmácsra



**MESTERSÉGES
FECSEKÉFÉSZEK**



FECSEKELENKA



Környezet- és Természetvédők Csongrád Városi Egyesülete (1993 óta, 100 tag)

Céljai:

- Természeti értékek feltárása és védelme
- A tanulóifjúság és a felnőtt lakosság környezeti tudatának formálása, bevonásuk az aktív környezet-és természetvédelembe
- Környezeti és természeti károk megelőzése
- Egészséges életmódra nevelés

Jelenlegi tevékenységek:

- Helyileg és országosan védett természetvédelmi területek őrzése 9 fős polgári természetőr csoporttal
- Biológiai sokféleség monitorozása
- Terepi programok, ismeretterjesztő előadások, vetélkedők szervezése
- Vízszennyezettség-mérések (Tisza, Körös, holtágak, ásott és nortonkutak)
- Környezet-és természetvédelmi lakossági tanácsadó - ZÖLD PONT - iroda működtetése

Elismerések:

- 2003. évben a Magyar Köztársaság Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztere a természetvédelem érdekében kifejtett kiemelkedő tevékenységért PRO NATURA EMLÉK PLAKETTET adományozott az Egyesület részére.
- 2021. évben a Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége az Egyesület által működtetett Ellésparti Környezet-és Természetvédelmi Oktatóközpont részére a környezeti nevelés és tudatformálás területén kifejtett kiemelkedő tevékenységünkért ENIKŐ DÍJAT adományozott.
- Az Egyesület a lelkiismeretes munkájáért 2022. évben „AZ ÉV CSONGRÁD-CSANÁD MEGYEI CIVIL SZERVEZETE” elismerő oklevélben részesült.
- Csongrád Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 2023. évben az Egyesület részére „VÁROS KÖZÖSSÉGÉÉRT DÍJ” – at adományozott.
- 2025.09.27-én a Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége (KOKOSZ) megalakulásának 30 éves jubileuma alkalmából, mint alapító tag egyesület és oktatóközpont vezetője – Deák József – a környezeti nevelésben elért kimagasló eredményeiért és példás közösségi, oktatóközpont vezetői tevékenységéért DÍSZOKLEVÉL elismerésben részesült. Az ünnepi kongresszuson került átadásra „HARMINC ÉVE EGYÜTT AZ ÉLHETŐ KÖRNYEZETÉRT” című KOKOSZ kiadvány, amelynek készítésében Deák József is részt vett.

Környezetvédelmi, madárvédelmi programok

- **Madarak és Fák napja:** előadások, terepi programok – Madarak éjszakája

Részvevők: óvodások, általános iskolai és középiskolai tanulók, pedagógusok, érdeklődő felnőttek.

- **Európai Madármegfigyelő napok:** madármegfigyelések, majd a gyűjtött adatok továbbításra kerülnek a MME részére.
- **Lakossági tájékoztatások:** rendszeres tájékoztatók a helyi TV-n keresztül, valamint pl. a téli madárvédelem tudnivalóiról, mi a teendő, ha fészekből kiesett fiókat vagy sérült madarat találnak a lakosok.
- **Vetélkedők:** Tiszavirág vetélkedő, Föld- víz-levegő vetélkedő, Ismerjük meg lakóhelyünk természeti értékeit

Részvevők: általános és középiskolai tanulóknak

- **TeSzedd! Program:** lakosság, az oktatási intézmények és a Csongrádi Polgárőr Egyesület részvételével

A sikeres programok, intézkedések megvalósítása az egész várost összefogó együttműködésnek köszönhető. Az önkormányzat az intézményekkel, a civil szervezetekkel és a lakossággal együtt folyamatosan gondoskodik a zöld területeink megóvásáról, karbantartásáról, a védett területeink védelméről, bejárások által.



Európai Madármegfigyelő Napok

- A Környezet-és Természetvédők Csongrád Városi Egyesülete is csatlakozott a nemzetközi programhoz 2025. október 04-én.
- Csongrádon, a volt téglagyári bányatavaknál figyelték, számolták a különböző madárfajokat.
- Összesen 22 féle madárfaj 119 egyedét figyeltek meg. A látott madárfajok közül a három leggyakoribb madár neve: tőkés réce (23 egyed), kanalas réce (22 egyed), kendermagos réce (13 egyed). A látott madarak között 3 ritka madárfaj volt – kanalas réce, kendermagos réce, kis kárókatona.
- Sor került a megfigyelt madárfajok főbb jellemzőinek ismertetésére is.
- Gyűjtött adatok továbbításra kerültek a MME részére.



Tiszavirág - Tiszavirágzás

- Nemcsak hazánkban, de világviszonylatot tekintve is egyedülálló természeti jelenség a tiszavirágzás: **a rövidéletű kérészeknek a víz feletti tömeges nászrepülése**
- **Nemzeti érték, védett természeti- és tájérték.**
- E természeti örökségünk, a 20. század közepére Európa szerte kipusztult, hazánkban is **csak a Tiszában és mellékfolyóiban található meg.**
- Jellemzően június közepén kerül rá sor. A késő délutáni órákban kezdődő rajzás első szakaszában csak pár száz, a főrajzás során több millió, az utórajzáskor csak néhány tucat kérész repülését láthatjuk a víz felett.







Tiszavirág környezetvédelmi vetélkedő

minden év január végén, február elején

25 évvel ezelőtt történt cianid szennyeződés nagy károkat okozott a Tisza élővilágában

02.01. TISZA ÉLŐVILÁGÁNAK EMLÉKNAPJA - 02.02.VIZES ÉLŐHELYEK VILÁGNAPJA – 02.03.RAMSARI NEMZETKÖZI EGYEZMÉNY (VIZES ÉLŐHELYEK ÉS MADÁRVILÁG VÉDELME)

Az **idei vetélkedő témái** a következők voltak 3-4.osztályos általános iskolás tanulók részére:

- Az év madara – a böjti réce
- Az év fája – a korai juhar
- Az év rovara – a sávós szitakötő
- Az év kételtűje – a sárgahasú unka
- Az erdő élővilága
- Aggteleki Nemzeti Park

A vetélkedő feladatait 7 állomáson játékos formában oldották meg a tanulók (képek alapján erdei növények és egyéb élőlények meghatározása, hangjuk alapján állatfajok felismerése).



12

IX.	...
XI.	...
XII.	...
XIII.	...
XIV.	...
XV.	...
XVI.	...



AZ ERDŐ ÉLETKÖZSÉGE I.
Téli erdő

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...
14. ...
15. ...
16. ...
17. ...
18. ...
19. ...

10

1

6

8



SÁRGÁSHÁZI LÉNYEK

1. Felismerés és elnevezés
2. Megfigyelés
3. Életrajz készítése
4. Megfigyelés készítése és értékelése
5. Megfigyelés készítése és értékelése
6. Megfigyelés készítése és értékelése
7. Megfigyelés készítése és értékelése
8. Megfigyelés készítése és értékelése
9. Megfigyelés készítése és értékelése
10. Megfigyelés készítése és értékelése



Tisza Tidy Up (Összefogás a Tiszta Tisza-partért)

- Családi kezdeményezéshez nagy számban csatlakoztak a helyiek is.
- A közösség tevékenységének fő célja közvetlen **környezetünk védelme, annak megtisztítása, tisztántartása.**
- **Játékos vetélkedőket, oktató foglalkozásokat szerveznek gyermekeknek.** A programokhoz a Tiszából kigyűjtött hulladékokat felhasználva szemléltető eszközöket készítettek.
- **A hulladékgyűjtés mellett az újrahasznosításra is nagy hangsúlyt fektetnek.**
- Baráti és szakmai kapcsolatot tartanak fent a **PET KUPA civil kezdeményezéssel** is.
- Példamutató közösségi munkájáért 2021 őszén a „Város Közösségéért díjat” vehette át Polgármester Úrtól. Tevékenységüket a Brit Nagykövetség is elismerte.





fem



PET-palac
450 év



Maryland Tanya - Természetiskola

- Tevékenységük célja, hogy elősegítsék a természet iránti szeretet kialakulását, bemutassák a helyi természeti környezetet, valamint a tanyasi életmódot, mint környezetbarát életmódot népszerűsítsék.
- Legnépszerűbb szolgáltatásaik közé a **természetismereti kalandjátékok** tartoznak, melyekre elsősorban az óvodai és általános iskolai csoportokat várják. 4 különböző tematikájú és nehézségi fokozatú kalandjátékuk van: a **Sündörgő Sün**, a **Hódító Hód**, a **Kakukkoló Kakukk**, a **Dr. Kutakodó Kuvik** elnevezésű foglalkozások.
- Természetismerettel kapcsolatos **családi napokat, rendezvényeket szerveznek**, melyeket általában az Állatok világnapja, a Víz világnapja, a Föld Világnapja időpontjára ütemeznek.



TERMÉSZETISKOLA



Csongrád

MARYLAND TANYA





Koncz-Bisztricz Tamás

A csongrádi származású fiatalember számos hazai és nemzetközi fotópályázaton sikerrel szerepelt. Többek között elnyerte a brit Young Bird Photographer of the Year és a szintén brit Young Close-Up Photographer of the Year címet. Itthon két évben is neki ítélték az Év ifjú természetfotósa megtisztelő címet. 2023-ban elnyerte a Birdo Az év ifjú madárfotósa címet.







2025 őszi

MADÁRTÁVLAT



Köszönettel tartozom:

- Tóth-Viglási Nóra (Év madárbarát települése pályázat 2024 programfelelőse, pályázatírója, Csongrád Városi Önkormányzat),
- Deák József (elnök, Környezet- és Természetvédők Csongrád Városi Egyesület),
- Keszthelyi Anett (tagintézmény-igazgató, Csongrád és Térsége Általános Iskola Galli János Általános Iskolája és Alapfokú Művészeti Iskolája / Örökös Ökoiskola),
- Oroszi Marianna (Tiszavirág vetélkedőre felkészítő tanítónő, Nagyboldogasszony Katolikus Általános iskola, Ökoiskola),
- Révész Gábor (fotóriporter, Csongrád),
- Koncz-Bisztricz Tamás (természetfotós, Csongrád),
- Ian Davies és Edina Davies (Tisza Tidy Up, Csongrád),
- Kecskés-Szabó Gabriella és Kecskés László (Maryland Tanya, Természetiskola) felé az előadás készítésében nyújtott segítségükért.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Szeretettel várjuk Önöket
Csongrádon!

